

52 GREGORIUS SEPTIMVS.

GREGORIUS SEPTIMVS PONT. CLIX. ANNO DOMINI MLXXIII.



Gregorius VII. Hildebrandus antea vocatus, natione Etruscus, patria Soanenſis, patre Bonicio. Creatus decimo Kalend. Maii 1073. vixit annos 13. multos Cardinales creavit, sed 21. tantum nomina ſupſerunt; Episcopos 3. Presbyteros 11. & Diaconos 7. Obiit Salerni 8. Kalend. Junii 1085. & ſepultus fuit in Eccleſia Cathedrali S. Matthæi, ejuſdem Civitatis. Vacavit Sedes annu 1. menſes 4. & dies 27.

Clemens III. Parmenſis, Gilbertus de Corrigia antea vocatus, Archiepiſcopus Ravennas ab Alexandro II. factus, Antipapa contra Gregorium VII. Victorem III. Urbanum II. & Paſch. II. Sedit annos 21. dies aliquot. Obiit Romæ in arce S. Angeli poſt Kal. Septemb. 1101. Sepultus Ravennæ.

I. Deposito, iterataque excommunicatio Henrici Quarti Imperatoris, Abſolutioque Vaſſallorum à juramento fidelitatis, & confirmatio electionis Ducis Rodulphi in Regem Theutonicoꝝ.

GREGORIUS PAPA VII. &c.

BEATE Petre Apoſtolorum Princeps, inclina quæſumus pijs aures tuas nobis, & audi me ſervum tuum, quem ab infantia nutriſti, & uſque ad hunc diem de manu iniquoꝝ liberaſti, qui me pro tua fidelitate oderunt, & odiunt. Tu mihi teſtis es, & Domina mea Mater Dei, & Beatus Paulus frater tuus inter omnes Sanctos, quod tua Sancta Romana Eccleſia me invitum ad ſua gubernacula traxit, & ego non rapinam arbitratus ſum ad Sedem tuam aſcendere, potiusque volui vitam meam in peregrinatione finire, quam locum tutum pro gloria Mundi, ſæculari ingenio arripere. Et ideo ex tua gratia, non ex meis operibus credo, quod tibi placuit, & placet, ut populus Chriſtianus tibi ſpecialiter commiſſus, mihi obediat, ſpecialiter pro vita tua mihi commiſſa, & mihi, tua gratia, eſt potestas à Deo data ligandi, atque ſolvendi in Cælo, & in Terra.

§. 1. Hac itaque fiducia fretus, pro Eccleſiæ tuæ honore, & defenſione, ex parte Omnipotentis Dei, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, per tuam poteſtatem, & auctoritatem, Henrico regi, & filio Henrici Imperatoris, qui contra tuam Eccleſiam inaudita ſuperbia inſurrexit,

totius Regni Theutonicoꝝ, & Italiæ gubernacula contradico.

§. 2. Et omnes Chriſtianos à vinculo juramenti, quod ſibi faciunt, & facient, abſolvo, & ut nullus ei, licet Regi ſerviat, interdico. Dignum eſt enim, ut qui ſtudet honorem Eccleſiæ tuæ imminuere, ipſe honorem amittat, quem videtur habere.

§. 3. Et quia ſicut Chriſtianus contempſit obedire, nec ad Dominum rediit, quem dimiſit, participando excommunicatis, meaſque monita, quæ pro ſua ſalute ſibi miſi (te teſte) ſpernendo, ſequi ab Eccleſia tua, tentans eam ſcindere, ſeparando, vinculo eum anathematis vice tua alligo, & ſic eum ex fiducia tua alligo, ut ſciant gentes, & comprobent, quia Tu es Petrus, & ſuper tuam petram Filius Dei vivi ædificavit Eccleſiam ſuam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam, &c.

A&um Anno ab Incarnatione Domini 1075. Indictione decimaquarta.

Sequitur Monitio ad Episcopos de curanda converſione dicti Regis Henrici.

GREGORIUS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI: Omnibus dilectis in Chriſto fratribus, & Coepiſcopis, Ducibus, Comitibus, univerſiſque quoque Fidem Chriſtianam defendentibus, in Regno videlicet Theutonico habitantibus, ſalutem, & omnium peccatoꝝ abſolutionem per Apoſtolicam benedictionem.

SI litteras quibus Henricus dictus Rex in Sancta Synodo judicio Sancti Spiritus excommunicatus eſt, diligenter perpenditis, quid de eo debeat fieri, indubitanter cognoſcetis. Ex illis enim intelligitur cur ſit anathematis vinculo alligatus, & à Regia dignitate depoſitus, & quod omnis populus quondam ſibi ſubjectus, à vinculo juramenti eidem promiſſi, ſit abſolutus. Sed quia nos contra eum non movit (Deo teſte) ſæcularis ſuperbia, nec vana mundi cupiditas, ſed Sanctæ Sedis, & univerſalis Matris Eccleſiæ ſolicitudo, & diſciplina; monemus vos in Domino Jeſu, & rogamus ſicut chariſſimos fratres, ut eum benigne, ſi ex toto corde ad Deum converſus fuerit, ſuſcipiatis, & circa eum non tantum juſtitiam, quæ illum regnare prohibet, ſed miſericordiam, quæ multa delet ſcelera, oſtendatis. Eſtote quæſo memores humanæ conditionis, & communis fragilitatis, nec vos prætereat pia, & nobilis memoria patris ejus, & matris, quibus non poſſunt noſtra ætate ad Imperii gubernacula inveniri æquales. Sic tamen adhibete vulneribus ejus oleum pietatis, ne vino diſciplinæ neglecto, cicatrices ejus in pejus (quod abſit) putrefcant, & honor Sanctæ Eccleſiæ, Romanique Imperii noſtra negligentia magnæ ruinæ fatiſcat. Procul ab eo pravi removeantur Conſiliarii, qui pro ſimoniaca hæreſi excommunicati, non erubuerunt Dominum ſuum propria lepra contaminare, & per diverſa crimina eum ſeducendo, ad ſcindendam Sanctam Eccleſiam provocare, & in viam Dei, & Sancti Petri impellere. Adhibeantur illi Conſiliarii, qui non ſua tantum, ſed eum diligant, & ſæculari lucro per omnia Deum præponant. Non ultra putet Sanctam Eccleſiam ſibi ſubjectam ut ancillam, ſed prælatam ut dominam. Non inflatus ſpiritu elationis, conſuetudines ſuperbiæ contra libertatem Sanctæ Eccleſiæ inventas, defendat; ſed obſervet Sanctoꝝ Patrum doctrinam, quam pro ſalute noſtra eos docuit poteſtas divina. Quod ſi de hiſ, & aliis jure ab eo exigendis, nos ſecuros, modis quibus oportet reddiderit; ſtatim volumus per veſtros idoneos Legatos de omnibus informari, ut quid debeat fieri communi conſilio, Deo aſpirante, valeat inveniri.

§. 1. Illud autem inter omnia ex parte B. Petri interdiximus, ut nullus veſtrum eum præſumat ab excommunicatione abſolvere, quouſque eis quæ prædiximus, nobis indicatis, Apoſtolicæ Sedis conſenſum, & iteratum reſponſum recipiatis. De diverſoꝝ quidem diverſis conſiliis dubitamus, & humanam gratiam, vel timorem ſuſpicari habemus.

§. 2. Quod

alijs Regis Imperatoris nunciari.

Edita A. D. 1076. & 1080.

Imploratio divini auxilii.

alijs vice tua.

Deposito Henrici Regis.

Ad ſolam Vaſſallorum à juramento fidelitatis.

Excommunicatio ejuſdem Henrici Regis.

Dat. P. A.

Edita A. D. 1077.

Monitio ad Episcopos & alios, ut ſuam auctoritatem conſervent Regi Henrico.

Et interim ab eis abſolutione abſtineant.

Equa ad ecclesiam in volumine, aliter Rex ionens dicitur.

Quem se confirmatum habita infirmitate affert.

De iuramento imperatoris præsilio, quod agendum non fuit.

De excommunicatione absoluti licentiam datam confirmat. Dat. die 3. Septemb.

Henric. tandem ad obedientiam. R.E. rediens humillimam publicam penitentiam egit. \* constitutum.

§. 2. Quod si ex ingentibus multorum peccatis (quod non optamus) ex corde non fuerit ad Deum conversus, talis ad Regni gubernacula (Deo favente) inveniatur, qui ea quæ prædiximus, & cætera quæ videntur Christianæ Religionis, & totius imperii salutis necessaria, certa ac indubitabili promissione se observaturum promittat.

§. 3. Ut autem vestram electionem, si valde oportet, ut fiat, Apostolica auctoritate firmemus, & novam ordinationem nostris temporibus corroboremus, sicut à Sanctis nostris Patribus sacrum esse cognoscimus negotium, personam, & mores ejus quantocius potestis nobis indicate, ut sancta, & utili intentione incedentes, mereamini Apostolicæ Sedis favorem per divinam gratiam, & Beati Petri Apostolorum Principis per omnia benedictionem.

§. 4. De juramento autem quod factum est charissimæ filie nostræ Agneti Imperatrici Augustæ, si filius ex hac vita ante ipsam migraret, non est opus adhuc dubitare; quia si nimia pietate circa filium ducta, justitiæ favens, ut abiciatur à Regno consenserit, quid restet vos ipsi comprehendite. Hoc tamen videtur laudabile, postquam certum fuerit apud vos, & omnino firmatum, quod filius ejus à Regno removeatur, consilium ab ea, & a nobis requiratur de inventa persona ad regni gubernacula. Tunc aut nostro communi consilio assensum præbebit, aut Apost. Sedis Auctoritas omnia vincula, quæ videntur justitiæ contradicere, removebit.

§. 5. De excommunicatis autem, jam me vobis dedisse licentiam, qui Fidem Christianam (ut decet Episcopos) defenditis, ut absolvatis recorder, & adhuc hoc idem confirmo, si revera respuerint, & humiliter penitentiam egerint.

Dat. Laurentii iij. Non. Septemb. indict. incipiente xv.

Sequitur absolutio dicti Regis.

GREGORIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI: Omnibus Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Comitibus, cæterisque Principibus Regni Theutonicorum Christianam fidem defendentibus, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Quoniam pro amore justitiæ communem nobiscum, in agone Christianæ militiæ, causam & periculum suscepistis, qualiter Rex humiliatus ad penitentiam, absolutionis veniam impetraverit, & quomodo tota causa post introitum ejus in Italiam hucusque deducta sit, vestræ dilectioni sincera charitate indicare curavimus, sicut constitutum \* fuit cum Legatis, qui ad nos de vestris partibus missi sunt. In Longobardiam venimus circiter viginti dies ante terminum, in quo aliquis Ducum ad Clusas nobis occurrere debuit, expectantes adventum illorum, quatenus ad partes illas transire possemus. Verum cum jam decurso termino, hoc nobis nunciaretur, his temporibus, quæ multis (quod nos quidem credimus) difficultatibus, ducatum nobis obviam mitti non posse, nec aliunde copiam ad vos transeundi haberemus, non parva sollicitudine, quid potissimum nobis agendum foret circumventi sumus. Interim verò Regem adventare certè cognovimus, qui etiam prius quam intrasset Italiam, supplices ad nos Legatos præmittens, per omnia se satisfacturum Deo, & S. Petro, ac nobis obtulit, & ad emendationem vitæ suæ, omnè se servaturum obedientiam repromisit, dummodo apud nos absolutionis, & Apost. benedictionis gratiam impetrare mereretur. Quod cum diu multis consultationibus differentes, acriter eum de suis excessibus, per omnes qui intercurrerant nuncios redarguerimus, tandè per semetipsum, nihil hostile aut temerarium ostentans, ad oppidum Canusii, in quo morati sumus, cum paucis advenit. Ibi que per triduum ante portam Caltri, deposito omni Regio cultu, miserabiliter, ut potè discalceatus & lancis persistens, non prius cum multo fletu Apostolicæ miserationis auxilium, & consolationem implorare destitit, quam omnes qui ibi aderant, & ad quos rumor ille pervenit, ad tantam pietatem, & compassionis misericordiam movit, ut pro eo multis precibus, & lacrymis intercedentes, omnes quidem insolitam nostræ mentis duritiam mirarentur, nonnulli verò in nobis, non Apostolicæ severitatis gravitatem, sed quasi tyrannicæ feritatis crudelitatem esse clamarent.

diam movit, ut pro eo multis precibus, & lacrymis intercedentes, omnes quidem insolitam nostræ mentis duritiam mirarentur, nonnulli verò in nobis, non Apostolicæ severitatis gravitatem, sed quasi tyrannicæ feritatis crudelitatem esse clamarent.

§. 1. Denique instantia compunctionis ejus, & tanta omnium qui ibi aderant supplicatione devicti, tandem eum relaxato anathematis vinculo, in communione gratiam, & sinum Sanctæ Matris Ecclesiæ recepimus, acceptis ab eo securitatibus, quæ inferius scriptæ sunt. Quarum etiam confirmationem per manus Abbatum Cluniacensis, & filiarum nostrarum Mathildis, & Comitissæ Adelæ, & aliorum Principum, Episcoporum, & laicorum, qui nobis ad hoc utiles visi sunt, recepimus.

§. 2. His itaque sic peractis, ut ad pacem Ecclesiæ, & concordiam Regni (sicut diu desideravimus) omnia plenius, Deo adjuvante, cooptare possimus; ad partes vestras data primum opportunitate, transire cupimus. Hoc enim dilectionem vestram indubitanter scire volumus, quoniam (sicut in descriptis securitatibus cognoscere potestis) ita adhuc totius negotii causa suspensa est, ut & adventus noster, & consiliorum vestrorum unanimitas permaximè necessaria esse videantur.

§. 3. Quapropter in ea fide, quam cæpistis, & amore justitiæ, omnes permanere studete; scientes nos non aliter Regi oblatos esse, nisi quod puro sermone (sicut mihi mos est) in his eum de nobis sperare dixerimus, in quibus eum ad salutem, & honorem suum, aut cum justitiâ, aut cum misericordia, sine nostræ & illius animæ periculo adjuvare possimus.

Sequitur promissio ejusdem Regis.

§. 4. Ego Henricus Rex de murmuratione, & dissensione, quam nunc habent contra me Archiepiscopi, & Episcopi, Duces, Comites, ceterique Principes Regni Theutonicorum, & alii qui eos in eadem dissensionis causa sequuntur, infra terminum, quem Dominus Papa Gregorius constituerit, aut justitiam secundum justitiam ejus, aut concordiam secundum consilium ejus faciam, nisi certum impedimentum mihi vel sibi obstitit, quo transacto ad peragendum idem paratus ero. Item si idem Dominus Papa Gregorius ultra montes seu ad alias partes terrarum ire voluerit, securus erit ex mei parte, & eorum quos constringere poterò, ab læsione vitæ, & membrorum ejus, seu captione, tam ipse, quam qui in ejus conductu, & comitatu fuerint, seu qui ab illo mittuntur, vel ad eum de quibuscumque terrarum partibus venerint, in eundo, & ibi morando, seu in redeundo. Neque aliud aliquod impedimentum habebit ex meo consensu, quod contra honorem suum sit. Et si quis ei fecerit, cum bona fide, secundum posse meum, illum adjuvabo. Actum Canusie, 5. Kal. Februarii, Indictione decimaquinta.

Sequitur iterata excommunicatio ejusdem Regis.

Beate Petre Princeps Apostolorum, & tu B. Paule Doctor gentium dignamini quæso aures vestras ad me inclinare, meque clementer exaudire.

§. 1. Quia veritatis estis discipuli & amatores, adjuvate ut veritatem vobis dicam, omni remota falsitate, quam omnino detestamini, ut fratres mei melius mihi acquiescant, & sciant & intelligant, quia ex vestra fiducia post Dominum, & Matrem ejus semper Virginem Mariam, pravis, & iniquis resisto, vestris autem fidelibus auxilium præsto. Vos enim scitis, quia non libenter ad sacrum ordinem accessi, & invitatus ultra montes cum D. Papa Gregorio abii, sed magis invitatus cum D. meo Papa Leone ad vestram specialem Ecclesiam redii, in qua utcumque vobis deservivi. Deinde valde invitatus, cum multo dolore & gemitu, ac planctu, in throno vestro valde indignus sum collocatus. Hæc ideo dico, quia non ego vos, sed vos elegistis me, & gravissimum pondus vestræ Ecclesiæ supra me posuistis. Et quia super montem excelsum me jussistis ascendere, & clamare,

Quem Leo Pont. ista ab excommunicatione absolvit.

Et pro firmâ da pace Regni, se Germaniam iterum pollicetur.

Hortaturque Episcopos, & alios ut in sede & amore justitiæ perseverent.

Promissio ejusdem Henrici Regis.

Edita A. D. 1080.

Hic idem Pontifex clamationes profert adversus eundem Henricum.

atque annunciare populo Dei scelera eorum, & filiis Ecclesie peccata eorum, membra Diaboli contra me ceperunt insurgere, & usque ad sanguinem presumpserunt in me manus suas injicere. Attiterunt enim Reges terrarum, & Principes seculares, & Ecclesiastici, aulici, & vulgares convenerunt in unum adversus Dominum, & adversus vos Christos ejus, dicentes. Dirumpamus vincula eorum, & projiciamus a nobis jugum ipsorum. Et ut me omnino morte, vel exilio confunderent, multis modis conati sunt in me insurgere. Inter quos specialiter Henricus, quem dicunt Regem, Henrici Imperatoris filium, contra vestram calcancum erexit Ecclesiam, facta cum multis Episcopis ultramontanis, & Italicis conspiratione, annitens, me dejiciendo, eam sibi subjugare. Cujus superbia vestra resistit auctoritas, eamque nostra destruxit potestas, qui confusus & humiliatus ad me in Longobardiam veniens absolutionem ab excommunicatione quaesivit.

*Quem aliis humiliatum ipse Pontif. absolvit, ut supra, sed ad Regnum non reintegravit, ut inter eos, & Episcopos, & Principes pax componeretur.*

*Sed Henrico promissa non observante, fuit ab illis in scio Papa electus in Regem, Dux Rodolphus, qui Papa fidelitatem vovit.*

*Henricus Rodolphum causa ad Papam devoluta est, ut in Synodo inuicarentur.*

*Papa de hoc in Germania colloquium fieri statuit. Illudque impediens excommunicavit.*

*Henricus autem illud impediens, excommunicationem incurrit, & Regni desolationi se dedit.*

*Ille igitur Pontificatus Henricum, ejusque secutores excommunicavit. Deponitur a Regno, &*

ei, omnem potestatem & dignitatem illi Regiam tollo, & ut nullus Christianorum ei sicut Regi obediat, interdicto, omnesque qui ei juraverunt, vel jurabunt de Regni dominatione, a juramenti promissione absolvo. Ipse autem Henricus cum suis fautoribus in omni congressione belli, nullas vires, nullamque in vita sua victoriam obtineat.

*Vassallos à juramento fidelitatis absolvi.*

§. 9. Ut autem Rodolphus Regnum Theutonicorum regat, & defendat, quem Theutonici elegerunt sibi in Regem, ad vestram fidelitatem, ex parte vestra, dono, largior, & concedo omnibus sibi fideliter adherentibus absolutionem omnium peccatorum, vestramque benedictionem in hac vita, & in futura, vestra fretus fiducia largior. Sicut enim Henricus pro sua superbia, inobedientia, & falsitate, a Regni dignitate justè abjicitur, ita Rodolpho pro sua humilitate, obedientia, & veritate potestas & dignitas Regni conceditur.

*Rodolphus an Regem, ad vestram fidelitatem, ex parte vestra, dono, largior, & concedo omnibus sibi fideliter adherentibus absolutionem omnium peccatorum, vestramque benedictionem in hac vita, & in futura, vestra fretus fiducia largior.*

§. 10. Agite nunc quæso Patres & Principes Sanctissimi, ut omnis Mundus intelligat & cognoscat, quia si potestis in caelo ligare, & solvere, potestis in terra imperia, Regna, Principatus, Marchionatus, Ducatus, Comitatus, & omnium hominum possessiones pro meritis tollerere unicuique & concedere. Vos enim Patriarchatus, Primatus, Archiepiscopatus, Episcopatus frequenter nullis pravis & indignis, & religiosis viris dedistis. Si enim spiritualia judicatis, quid de secularibus non posse credendum est? & si Angelos dominantes omnibus superbis principibus judicabitis, quid de illorum servis facere potestis? Addiscant nunc Reges, & omnes Saeculi Principes, quanti vos estis, quid potestis, & timeant parvipendere iustionem Ecclesie vestrae; & in praedicto Henrico tam cito iudicium vestrum exercere, ut omnes sciant, quia non fortuito, sed vestra potestate cadet. Confundetur utinam ad poenitentiam, ut spiritus sit salvus in diem Domini.

*BB. Petri, & Pauli auxilium implorat.*

*D. P. An. 7. die 7. Martii*

Acta Romæ, nonis Martii, Indictione tertia.

VICTOR TERTIVS PONT. CLX.  
ANNO DOMINI M LXXXVI.



VICTOR III. ante Pontificatum Desiderius, in saeculo Dauserius vocabatur Beneventi in Samnio, patre ejus Civitatis principe, natus est. Abbas Cassinensis, & Cardinalis tituli S. Cecilie. Creatus anno Domini 1086. Sedit ab electionis exordio annum unum, a consecratione menses 4. dies 7. Nullos creavit Cardinales. Obiit 16. Kal. Octobris, anno 1087. Corpus ejus ex Capitulo Cassinense ad Sacellum S. Berrarii Martyris, translatum est. Vacavit Sedes menses quinque, dies 22.

URBA